

Perspectiefnota 2018 Midden-Drenthe

juni 2017

Inhoud

Inhoud.....	3
Samenvatting	4
1. Inleiding en leeswijzer.....	10
2. Het perspectief	11
2.1. Inleiding	11
2.2. Bovenlokaal	11
2.3. Lokaal.....	12
3. De plannen voor 2018.....	16
3.1. Inleiding	16
3.2. De plannen	17
1. Decentralisaties in het sociaal domein en welzijnswerk	17
2. Nieuwbouw Voortgezet Onderwijs en ontwikkeling De Haven	18
3. Wegen en bruggen.....	19
4. Onderwijshuisvesting basisonderwijs	21
5. (Centrum) Beilen.....	21
6. Sport en leefstijl.....	22
7. Wonen en leefbaarheid.....	24
8. Duurzaamheid	25
9. Groen en blauw	25
10. Recreatie, toerisme en cultuur	27
11. Begraven	30
12. Omgevingswet.....	30
13. Bedrijfsvoering.....	31
3.3. Samenvatting bestedingswensen en effecten op de meerjarenraming en reserves	33
3.4. Veranderingen tussen Perspectiefnota en begroting	36
4. Lokale lasten	38
5. Financiële kaders	39

Samenvatting

Afmaken

In de laatste Perspectiefnota van de bestuursperiode 2014 – 2018 wordt zichtbaar dat we als gemeente een groot aantal plannen gaan afmaken en realiseren, waar we de afgelopen periode mee zijn begonnen. Plannen die over het algemeen konden en kunnen rekenen op breed draagvlak in de gemeenteraad.

Financieel perspectief

Het gunstige financieel perspectief onderstreept dat er sprake is van economisch herstel. Dat schept ruimte voor investeringen. Tegelijk blijft het financieel beleid in onze gemeente solide.

We kijken daarbij niet alleen naar het jaar 2018, maar zetten in deze Perspectiefnota ook de eerste stappen om het meerjarig perspectief in beeld te brengen.

Beleid in Midden-Drenthe

Het beleid in Midden-Drenthe kenmerkt zich door een sociaal karakter. Inwoners en instellingen hebben ruimte om vooral zelf te handelen en te zorgen. Waar nodig en mogelijk faciliteert en ondersteunt de gemeente. We zorgen voor het op niveau houden van voorzieningen.

In het sociaal domein (Jeugdzorg, WMO en Participatiewet) staan onze inwoners centraal. Wat ons betreft valt er niemand tussen wal en schip.

Als gemeente investeren we in onze ruimte. Dat doen we voor onze eigen inwoners en voor de toeristen. Want recreatie en toerisme is een belangrijke pijler voor onze gemeente. Daarbij zetten we in op duurzame ontwikkeling, samen met inwoners en bedrijven. We steken energie in een goede relatie met het bedrijfsleven.

Samengevat: Midden-Drenthe is een gemeente waar je graag wilt wonen, werken en recreëren. Dat stempelt ons beleid en daar sluit deze Perspectiefnota naadloos bij aan.

Plannen in beeld

Op de volgende pagina's treft u drie samenvattende tabellen aan.

In de eerste tabel ziet u de saldo's van de twee daarop volgende tabellen.

In de tweede tabel ziet u de ontwikkeling van de bestedingsruimte vanaf de zomer 2016 tot en met het voorjaar 2017 (van begroting 2017 tot en met voorjaarsnota 2017).

In de derde tabel ziet u de bestedingswensen en beleidsplannen voor de komende periode, als dat kan aangevuld met concrete bedragen.

Tabel 1: samenvatting saldo's.

Bestedingswensen	Krediet	Saldo exploitatie					Reserves			
		2017	2018	2019	2020	2021	Woon- en leefomgeving	Openbare ruimte	Conjunctuur	Dekking kapitaallasten ¹
Startbedragen na jaarrekening 2016 en voorjaarsnota 2017		39.000	434.000	645.000	979.000	1.401.000	3.792.000	7.798.000	9.202.000	719.000
Totaal bestedingswensen	25.420.000	0	219.000	546.000	546.000	546.000	2.305.000	6.883.000	750.000	+ 6.663.000
Saldo bestedingsruimte cumulatief		39.000	215.000	99.000	433.000	855.000				
Saldo niet cumulatief per jaar ²		39.000	176.000	-116.000	334.000	422.000	1.487.000	915.000	8.452.000	719.000

¹ Uit deze reserve dekken we onder andere een deel van de investeringen voor wegen en bruggen. Dat gebeurt over een periode van 40 jaar. Omdat het om zo'n lange periode gaat, brengen we de onttrekkingen uit die reserve nog niet zichtbaar in mindering op het startbedrag.

² Zoals al eerder toegelicht: het gaat in deze rij om de saldi van elk afzonderlijk jaar. Daarbij is het theoretisch uitgangspunt dat de ruimte in elk voorafgaand jaar volledig wordt ingezet. Met andere woorden: het tekort in 2019 ontstaat alléén als de raad de structurele bestedingsruimte in 2017 en 2018 volledig structureel inzet.

Tabel 2: van zomer 2016 tot en met voorjaar 2017.

Onderwerpen	Saldo exploitatie				
	2017	2018	2019	2020	2021
Bedragen meerjarenraming begroting 2017	0³	186.000	1.000	118.000	4.000⁴
Sportpark Noord-West	0	-139.000	-139.000	-139.000	-139.000
Effecten september- en december-circulaire gemeentefonds	-51.000	340.000	582.000	645.000	984.000
Vervallen taakstelling bedrijfsvoering	-150.000	-300.000	-300.000	-300.000	-300.000
Overige mutaties ⁵	240.000	97.000	1.000	-95.000	-148.000
Bestedingsruimte in meerjarenraming	0	250.000	500.000	750.000	1.000.000
Totaal aanwezige ruimte vanaf 2018	39.000	434.000	645.000	979.000	1.401.000
Niet cumulatief	39.000	395.000	211.000	334.000	422.000

³ In de meerjarenraming stond een bedrag van € 7.000 dat zoals gebruikelijk is toegevoegd aan de reserves.

⁴ Het bedrag voor 2021 stond uiteraard niet in de meerjarenraming van de begroting 2017, maar is de doorrekening van 2020.

⁵ Dit betreft een optelsom van diverse kleinere posten uit de Voorjaarsnota 2017.

Tabel 3: bestedingswensen in afgeronde bedragen.

Bestedingswensen	Krediet	Saldo exploitatie					Reserves			
		2017	2018	2019	2020	2021	Woon- en leefomgeving	Openbare ruimte	Conjunctuur	Dekking kapitaallasten ⁶
Startbedragen na jaarrekening 2016 en voorjaarsnota 2017		39.000	434.000	645.000	979.000	1.401.000	3.792.000	7.798.000	9.202.000	719.000
Stichting Welzijnswerk			pm	pm	pm	pm			pm	
Nieuwbouw VO	6.881.000			320.000	320.000	320.000	2.125.000			
Gebiedsontwikkeling De Haven	pm		pm	pm	pm	pm		pm		
Nieuw beleid wegen en bruggen ⁷	14.500.000		329.000 -329.000	329.000 -329.000	329.000 -329.000	329.000 -329.000		6.663.000		+ 6.663.000
Verkeersmaatregelen Westerbork	500.000		43.000	43.000	43.000	43.000				
Groot onderhoud bermen en beschoeiingen	pm			pm	pm	pm				
Actualisatie GVVP	pm		pm	pm	pm	pm		pm		pm
Renovatie Harm Smeengeshool	450.000		27.000	27.000	27.000	27.000				

⁶ Uit deze reserve dekken we onder andere een deel van de investeringen voor wegen en bruggen. Dat gebeurt over een periode van 40 jaar. Omdat het om zo'n lange periode gaat, brengen we de onttrekkingen uit die reserve nog niet zichtbaar in mindering op het startbedrag.

⁷ De dekking van het nieuwe beleid vindt langs drie lijnen plaats: een voordeel op de exploitatie, een onttrekking aan de Reserve dekking kapitaallasten en de inzet van vrijvallende kapitaallasten. Die laatste lijn is niet expliciet in de tabel zichtbaar.

Bestedingswensen	Krediet	Saldo exploitatie					Reserves			
		2017	2018	2019	2020	2021	Woon- en leefomgeving	Openbare ruimte	Conjunctuur	Dekking kapitaallasten
(Centrum) Beilen	2.250.000								750.000	
Rotonde afslag 30 / A28	pm			pm	pm	pm		pm		
Zwembad Smilde	59.000		5.000	5.000	5.000	5.000				
Duurzaamheid buitensportaccommodaties							15.000			
Leefstijl				pm	pm	pm	pm			
Woonplan			pm	pm	pm	pm	pm			
Wijkverbetering			pm	pm	pm	pm	pm			pm
Mooi op eigen kracht							15.000			
Verduurzaming gemeentelijke gebouwen	60.000		6.000	6.000	6.000	6.000				
Groenbeleidsplan	150.000							150.000		
Baggerplan vijvers								pm		
Duurzaam bermbeheer			100.000	100.000	100.000	100.000				
Nieuw beleid recreatie en toerisme			pm	pm	pm	pm	pm			
Fietspad De Zeven Blokken	200.000			7.000	7.000	7.000				
Belevings- en wandelpad Beilen West	25.000							25.000		

Bestedingswensen	Krediet	Saldo exploitatie					Reserves			
		2017	2018	2019	2020	2021	Woon- en leefomgeving	Openbare ruimte	Conjunctuur	Dekking kapitaallasten
Belevings- en wandelpad Beilen West	25.000							25.000		
Ontsluiting veenbrug Smilde							pm	pm		
Masterplan Orvelte				pm	pm	pm	pm	pm		
Culturele gemeente van Drenthe							150.000			
Herinneringscentrum Kamp Westerbork			pm	pm	pm	pm		pm		
Nieuw beleid begraven			pm	pm	pm	pm		pm		
Renovatie grindpaden begraafplaatsen	45.000							45.000		
Invoeringskosten Omgevingswet				pm	pm	pm			pm	
Informatiebeveiliging			20.000	20.000	20.000	20.000				
Frictiekosten bedrijfsvoering									pm	
Gebouwen				pm	pm	pm			pm	
Totaal bestedingswensen	25.120.000	0	201.000	528.000	528.000	528.000	2.305.000	6.883.000	750.000	+ 6.663.000
Saldo bestedingsruimte cumulatief		39.000	233.000	117.000	451.000	873.000				
Saldo niet cumulatief per jaar⁸		39.000	194.000	-116.000	334.000	422.000	1.487.000	915.000	8.452.000	719.000

⁸ Zoals al eerder toegelicht: het gaat in deze rij om de saldi van elk afzonderlijk jaar. Daarbij is het theoretisch uitgangspunt dat de ruimte in elk voorafgaand jaar volledig wordt ingezet. Met andere woorden: het tekort in 2019 ontstaat alléén als de raad de structurele bestedingsruimte in 2017 en 2018 volledig structureel inzet.

1. Inleiding en leeswijzer

Afmaken

Met de laatste Perspectiefnota in de bestuursperiode 2014 tot 2018 wordt duidelijk dat we als gemeenteraad en college veel plannen kunnen afronden en realiseren. Plannen die we de afgelopen periode in goed samenspel tussen raad, college en ambtelijke organisatie hebben voorbereid.

Over het algemeen konden die plannen rekenen op een breed politiek draagvlak in de gemeenteraad. We hebben deze bestuursperiode samen veel gedaan om onze gemeente nog aantrekkelijker te maken om er te wonen, te werken en te recreëren. Daar gaan we met onze plannen voor 2018 en de jaren erna enthousiast mee verder.

Meerjarig

Nieuw in deze Perspectiefnota is dat we, meer dan voorheen, financieel in beeld brengen wat onze plannen en wensen meerjarig betekenen voor onze bestedingsruimte. We beschouwen dat als een eerste stap: niet bij alle plannen is die informatie nu al voorhanden. We komen daar in hoofdstuk 3 op terug.

Opzet nota

De opzet van de nota is als volgt.

In hoofdstuk 2 schetsen we het huidige perspectief: wat speelt er bovenlokaal, wat lokaal en hoe staan we er als gemeente financieel voor?

Hoofdstuk 3 is de kern van de nota: daarin staan alle plannen en voornemens voor 2018 en daarna. We geven bij die plannen een korte toelichting. Ook brengen we, waar dat kan, de financiële gevolgen in beeld.

In hoofdstuk 4 geven we apart aandacht aan de lokale lasten.

Het slothoofdstuk – hoofdstuk 5 - bevat de financiële kaders die we als college hebben gehanteerd. Denk aan rentepercentages, indexeringspercentages e.d.

2. Het perspectief

2.1. Inleiding

In dit hoofdstuk kijken we eerst om ons heen.

Paragraaf 2.2: Wat gebeurt er bovenlokaal dat invloed heeft op ons als gemeente? En hoe gaan we daar lokaal mee om?

Paragraaf 2.3: Wat kenmerkt onze gemeente en wat is leidend in het beleid dat u als gemeenteraad voert?

Paragraaf 2.4: Hoe staan we er als gemeente financieel voor?

2.2. Bovenlokaal

Economie

De economie groeit weer. De verwachtingen voor de komende jaren zijn positief. We mogen daarom uitgaan van aantrekkende werkgelegenheid en meer bedrijvigheid.

Daarbij blijven we in Midden-Drenthe alert: niet elke inwoner kan mee profiteren van groeiende welvaart. En economische groei gaat niet altijd (meteen) gepaard met een terugloop in het aantal bijstandsuitkeringen.

Bovendien kunnen er andere ontwikkelingen zijn die de weg van economisch herstel belemmeren. Dat betekent dat we ook in een periode van groei, uitgaan van solide financieel beleid.

Europa

Voor onze economie zijn we sterk afhankelijk van wat er in de rest van de wereld gebeurt, Dat geldt nog sterker voor onze directe omgeving: Europa. De EU is bezig opnieuw koers te bepalen, rekening houdend met alle verschillen in beleving die er rond Europa de afgelopen periode zijn ontstaan. Of en hoe dat doorwerkt in de economische ontwikkelingen is voor ons college koffiedik kijken.

Nederland

Op het moment dat we deze nota schrijven is de kabinetsformatie nog gaande. Wat de plannen van een nieuw kabinet voor onze gemeente gaan betekenen, kunnen we dus nog niet zeggen. Wel realiseren we ons dat veel mogelijke regeringspartijen een korting op het gemeentefonds in hun programma hebben staan. Het betekent dat we ons niet te rijk willen rekenen met de huidige prognoses van het gemeentefonds.

Drenthe

Het beleid van de provincie kent de volgende speerpunten: duurzaamheid, economie en ruimtelijke kwaliteit. Waar mogelijk sluiten we aan bij initiatieven en subsidiemogelijkheden/cofinanciering van de provincie. Als voorbeeld daarvan kan dienen de financiering van het centrumplan Beilen en de betrokkenheid van de provincie bij het opwaarderen van de bestaande woningvoorraad.

2.3. Lokaal

Sociaal

De gemeente Midden-Drenthe is een sociale gemeente. Het beleid voor minima, het beleid in het sociaal domein en de positie van het welzijnswerk zijn voorbeelden van keuzes die breed in de gemeenteraad gedragen worden. We gaan er daarom in deze perspectiefnota van uit dat we die sociale gemeente willen blijven.

Dorpen, buurten en wijken - participatie

Dáár gebeurt het: in de straat, in de buurt en in het dorp. Inwoners doen veel zelf en doen veel met elkaar. Ze zijn actief als vrijwilligers. Ze nemen verantwoordelijkheid voor wat er in hun straat, hun wijk of hun dorp gebeurt. Daar mogen we trots op zijn.

We zien onze rol als gemeente vooral faciliterend en ondersteunend: we nemen de verantwoordelijkheid van onze inwoners niet over. We dragen er juist aan bij dat ze die verantwoordelijkheid zelf kunnen nemen. We werken sámen. En waar dat nodig is, ondersteunen we.

Actieve betrokkenheid bij plannen in de eigen omgeving, ervaren we als bijzonder waardevol. Daarbij hebben we zo nu en dan voor lief te nemen dat procedures van overleg, van inspraak en bezwaar, maken dat het realiseren van plannen langer duurt dan we vooraf bedachten. Dat mag participatie waard zijn.

Een ander aspect van participatie is de inzet van vrijwilligers. Wie zijn oor te luisteren legt bij sportverenigingen, buurthuizen en zorginstellingen weet dat het een hele uitdaging is om voldoende vrijwilligers te blijven vinden.

Wat ons betreft blijft dit de koers – dáár gebeurt het: in de straat, in de buurt en in het dorp.

Voorzieningen

Om die koers waar te maken, is het nodig dat het voorzieningenniveau in onze gemeente op peil is. Dat vraagt om investeringen in de infrastructuur (denk aan glasvezel) maar ook aan mogelijkheden om langer zelfstandig te wonen (het project Welwozo is daarvan een voorbeeld).

Onze dorpshuizen en MFA's dragen daaraan bij: in de dorpen en wijken is er een fysieke locatie waar inwoners elkaar kunnen treffen en waar activiteiten mogelijk zijn.

De leefbaarheid van onze gemeente krijgt ook een impuls door het op niveau houden van onderwijsvoorzieningen. De bouw van een nieuwe gezamenlijke school voor Voortgezet Onderwijs is daarvan een mooi voorbeeld.

Sociaal domein

We hebben als gemeente grote verantwoordelijkheden gekregen door de zogeheten decentralisaties in het sociaal domein. We komen daar in hoofdstuk 3 ook nog op terug.

Bij de uitvoering van de taken op het gebied van Jeugdzorg, WMO en re-integratie laten wij ons nog steeds leiden door de uitgangspunten die de gemeenteraad daarvoor heeft geformuleerd. De kern daarvan is dat de inwoners centraal staan en dat ze eenvoudig en zo vroeg mogelijk ondersteuning krijgen.

Langs die lijnen blijven we werken.

Ruimte, recreatie en toerisme

We zijn een mooie plattelandsgemeente! We hebben veel te bieden, zowel voor onze eigen inwoners als voor toeristen. Investeren die we doen in wegen, bruggen en groen komen zowel onze eigen inwoners als toeristen ten goede. En omgekeerd zijn activiteiten op het gebied van recreatie en toerisme van waarde voor onze eigen inwoners. Daarbij komt dat recreatie en toerisme een belangrijke pijler is voor onze lokale economie.

We willen zo'n mooie en aantrekkelijke gemeente blijven. Daarom zijn we nieuw beleid voor Recreatie en toerisme aan het voorbereiden. Daarom investeren we in het groen. Daarom zorgen we ervoor dat onze wegen en bruggen goed zijn en er goed uitzien.

Duurzaamheid en economie

Duurzaamheid is een thema dat ons allemaal raakt, voor nu en voor de generaties na ons. We hebben ons in Nederland verbonden aan het klimaatakkoord van Parijs. Daarbij past voortdurende aandacht voor verduurzaming van onze samenleving.

Duurzaamheid en economie zijn niet (meer) elkaars tegenpolen, maar duurzaamheid is onderdeel van die economie geworden. Aanvullend op wat er landelijk en provinciaal gebeurt, blijven we daar als gemeente aan bijdragen.

Voor onze werkgelegenheid zijn we niet alleen afhankelijk van de bekende grote werkgevers in onze gemeente. Ons eigen midden- en kleinbedrijf speelt daarin een belangrijke rol. Het spreekt vanzelf dat we de relatie met onze ondernemers goed onderhouden.

Financiën

Het is voor het eerst in lange tijd dat u een perspectiefnota leest zonder apart hoofdstuk 'Bezuinigingen'. Er is ruimte om solide financieel beleid te voeren en tegelijk te investeren in bijvoorbeeld wegen en bruggen. Dat investeren in de openbare ruimte kan ook omdat we ons sociaal beleid op orde hebben.

Hoe staan we er als gemeente financieel voor? We geven u in deze paragraaf inzicht op hoofdlijnen, met afgeronde bedragen.

- We nemen daarbij de meerjarenraming uit de begroting 2017 als basis. Ofwel: de cijfers zoals die in het najaar 2016 bekend waren.
- Daarna laten we zien wat er is veranderd op basis van ontwikkelingen en besluiten die zijn verwerkt in de Voorjaarsnota 2017.
- Wat dan resteert zijn de bedragen die als startpunt dienen voor het afwegen van de bestedingswensen voor 2018 en volgende jaren.

De bedragen in de tabel op de volgende pagina zijn cumulatief. Op een enkele plaats in deze perspectiefnota maken we daarnaast ook bedragen per jaar zichtbaar.

Onderwerpen	Saldo exploitatie				
	2017	2018	2019	2020	2021
Bedragen meerjarenraming begroting 2017	0 ⁹	186.000	1.000	118.000	4.000 ¹⁰
Sportpark Noord-West	0	-139.000	-139.000	-139.000	-139.000
Effecten september- en december-circulaire gemeentefonds	-51.000	340.000	582.000	645.000	984.000
Vervallen taakstelling bedrijfsvoering	-150.000	-300.000	-300.000	-300.000	-300.000
Overige mutaties ¹¹	240.000	97.000	1.000	-95.000	-148.000
Bestedingsruimte in meerjarenraming	0	250.000	500.000	750.000	1.000.000
Totaal aanwezige ruimte vanaf 2018	39.000	434.000	645.000	979.000	1.401.000
Niet cumulatief¹²	39.000	395.000	211.000	334.000	422.000

⁹ In de meerjarenraming stond een bedrag van € 7.000 dat is toegevoegd aan de reserves.

¹⁰ Het bedrag voor 2021 stond uiteraard niet in de meerjarenraming van de begroting 2017, maar is de doorrekening van 2020.

¹¹ Dit betreft een optelsom van diverse kleinere posten uit de Voorjaarsnota 2017.

¹² In deze regel wordt het saldo voor elk afzonderlijk jaar zichtbaar, ervan uitgaande dat de ruimte van het voorgaande jaar al zou zijn ingezet.

3. De plannen voor 2018

3.1. Inleiding

Opzet

In dit hoofdstuk beschrijven we alle belangrijke plannen en voornemens voor 2018 en de jaren erna.

In paragraaf 3.2. geven we bij elk plan een korte toelichting. Ook benoemen we of daarvoor geld nodig is en of dat incidenteel of structureel geld is.

Soms weten we op dit moment nog niet of er geld nodig is en/of hoeveel, maar verwachten we daar in de begroting wel iets concreets over te kunnen zeggen.

Het kan ook zijn dat we pas in de loop van 2018 meer duidelijkheid krijgen over mogelijke kosten.

In alle gevallen geldt: pas wanneer u als raad een bestedingswens dit najaar opneemt in de begroting 2018, stelt u het geld daadwerkelijk beschikbaar.

Soms gaan we er dan nog van uit dat u eerst een inhoudelijk beleidsbesluit wilt nemen, voordat we zo'n bedrag daadwerkelijk kunnen uitgeven.

Voor alle bestedingswensen die u in de meerjarenraming vanaf 2019 opneemt geldt: ze komen de volgende jaren weer terug in Perspectiefnota's en begrotingen.

Met andere woorden: u blijft als gemeenteraad doorlopend kiezen welke (financiële) besluiten u uiteindelijk neemt.

In paragraaf 3.3. vatten we alle bestedingswensen samen en maken we duidelijk wat dat voor het meerjarenperspectief betekent.

Ten slotte zeggen we in paragraaf 3.4. iets over het traject tussen Perspectiefnota en begroting.

Meerjarenplanning in opbouw

In de inleiding hebben we al kort aangegeven dat we in deze Perspectiefnota meer dan voorheen de meerjarige effecten van onze plannen in beeld brengen.

We beschouwen dat als een groeimodel: aan een aantal grote (beheers)plannen hangt nog geen concrete raming. Daarbij kunt u denken aan het welzijnswerk, de actualisatie van het Gemeentelijk verkeers- en vervoersplan (het GVVP), de gebiedsvisie voor De Haven, het woonplan, het baggerplan voor vijvers, nieuw beleid voor Recreatie en Toerisme, nieuw beleid voor Begraven, voor leefstijl en de kosten van de nieuwe Omgevingswet.

Daarnaast ligt er voor de komende jaren naar verwachting een opgave om groot onderhoud en/of renovatie van de gemeentelijke gebouwen meerjarig in beeld te brengen.

3.2. De plannen

1. Decentralisaties in het sociaal domein en welzijnswerk

Decentralisaties in het sociaal domein

Deze bestuursperiode heeft voor een belangrijk deel in het teken gestaan van de start van de decentralisaties in het sociaal domein: de Jeugdzorg, de uitbreiding van de WMO en de aanpassingen rond de Participatiewet. We hebben als gemeente nieuwe taken en verantwoordelijkheden gekregen (de transitie). Daarnaast was en is het onze uitdaging om die taken op een andere, voor onze inwoners betere manier uit te voeren dan daarvoor gebeurde (de transformatie).

Ook in 2018 zal dat proces van transformatie doorgaan, op alle drie de beleidsterreinen. Waar nodig zal dat tot beleidsvoorstellen leiden.

We kunnen ons voorstellen dat u aan het begin van de volgende bestuursperiode opnieuw gaat afwegen hoe u deze drie beleidsterreinen financieel gaat inrichten. Tot nu toe heeft u de inkomsten en uitgaven voor de drie terreinen als één geheel beschouwd. Met op de achterhand de Conjunctuurreserve die deels bestemd is om tegenvallers in het sociaal domein op te vangen.

Het is de vraag of het ook na 2018 nog nodig is om de Jeugdzorg, WMO en Participatiewet (re-integratie) financieel integraal te behandelen. Ook het bestaan en/of de omvang van een Conjunctuurreserve kan deel uitmaken van die afweging.

Voor 2018 laten we de huidige systematiek in stand.

Welzijnswerk

Al vele jaren vervult de Stichting Welzijnswerk Midden-Drenthe in onze gemeente een belangrijke functie. De afgelopen periode tekent zich een aantal ontwikkelingen af. De werkzaamheden en taken van welzijnswerk en van de gemeente raken nauwer met elkaar verweven. Gemeente en welzijnswerk hebben onder andere rond de WMO vaker een vergelijkbare rol. Daardoor drukt het gemeentelijk beleid een steeds sterkere stempel op het werk van welzijnswerk. De stichting is voor het overgrote deel van haar inkomsten ook afhankelijk van de gemeente. Tegelijk lopen de inkomsten en uitgaven van de stichting niet meer goed in de pas.

We hebben daarom, met externe ondersteuning, onderzocht op welke manier we als gemeente en stichting een duurzame relatie het beste kunnen vormgeven. In dat onderzoek hebben we daarbij nadrukkelijk ook naar de financiën gekeken. In een aparte brief geven we u daarover meer informatie.

Wij verwachten dat wij bij de begroting 2018 kunnen aangeven hoeveel extra geld hiervoor nodig is. Op dit moment gaan we ervan uit dat we dat geld kunnen vinden binnen het sociaal domein.

Bestedingswens welzijnswerk			
krediet	structureel bedrag	incidenteel bedrag	incidenteel ten laste van
Komt aan de orde bij de begroting 2018			

2. Nieuwbouw Voortgezet Onderwijs en ontwikkeling De Haven

Nieuwbouw VO

We zitten midden in voorbereidingsproces om te starten met de daadwerkelijke bouw van een nieuw gezamenlijk gebouw voor beide VO-scholen in Beilen. Naar verwachting komt er rond de zomer 2017 meer duidelijkheid over de locatiekeuze.

Tijdens de raadsvergadering van december 2016 was al duidelijk dat het eerder verstrekte krediet, waarvan op dit moment € 8,1 miljoen beschikbaar is, niet toereikend is. We stellen u voor dat in december 2016 genoemde hogere bedrag nu in het meerjarenperspectief op te nemen. In totaal gaat het dan om een bedrag van € 14.981.000.

Een aantal kosten hoeven we niet ten laste van de exploitatie te brengen: het afboeken van de boekwaardes van de oude gebouwen, de sloopkosten en de saneringskosten. Daarom adviseren wij u om die kosten tot een bedrag van € 2.125.000 ten laste van de reserves te brengen.

Het definitieve besluit om te komen tot de locatiekeuze en het besluit om extra krediet beschikbaar te stellen zijn beide aparte besluiten die de gemeenteraad de komende periode nog gaat nemen.

Bestedingswens nieuwbouw VO			
krediet	structureel bedrag	incidenteel bedrag	incidenteel ten laste van
€ 6.881.000	€ 320.000 vanaf 2019	€ 2.125.000	Reserve woon en leefomgeving

Gebiedsvisie De Haven

Nadat de locatie van de nieuwbouw definitief is, gaan we als college ook verder om samen met de inwoners een gebiedsvisie voor het gebied De Haven te ontwikkelen. Dat doen we binnen de kaders die de gemeenteraad in december 2016 heeft gesteld. Bij ons voorstel om die visie vast te stellen zullen we ook de financiële gevolgen in beeld brengen. Mogelijk leidt dat tot extra investeringen.

Dat geldt zowel het gebied De Haven (met de huidige school Vincent van Gogh) als de huidige locatie van het Dr. Nassaucollege.

Bestedingswens ontwikkeling De Haven			
krediet	structureel bedrag	incidenteel bedrag	incidenteel ten laste van
Komt in tijd aan de orde na de besluitvorming over de locatie VO			

3. Wegen en bruggen

Nieuw beleid wegen en bruggen

In de commissievergadering van 19 juni 2017 spreekt de commissie Ruimte en Groen over het nieuwe beleid voor wegen en bruggen. In dat nieuwe beleid ligt de basis voor het op een goed niveau houden en brengen van onze wegen en bruggen. Dat plan is alleen uitvoerbaar als daarvoor ook voldoende middelen beschikbaar zijn. In totaal is er volgens het beleidsvoorstel daarvoor de komende tien jaar bijna € 14,5 miljoen nodig.

Dat bedrag is als volgt te vinden.

- € 6.663.000 Uit de nieuwe reserve dekking kapitaallasten
- € 3.290.000 Door 10 jaar lang € 329.000 te storten uit de besparing exploitatielasten
- € 4.533.000 Door het inzetten van de incidentele vrijval van kapitaallasten¹³

Bestedingswens wegen en bruggen			
krediet	structureel bedrag	incidenteel bedrag	incidenteel ten laste van
€ 14.500.000	Per saldo neutraal + dekking uit vrijval kapitaallasten	€ 6.663.000	Reserve dekking kapitaallasten ná onttrekking uit Reserve Openbare ruimte

¹³ Als de gemeenteraad een krediet beschikbaar stelt, komen de kapitaallasten daarvan in de exploitatie. Als we het krediet pas enkele jaren daadwerkelijk helemaal hebben uitgegeven, vallen de kapitaallasten in de tussenliggende jaren (deels) vrij in de exploitatie. Op basis van de kennis van nu kunnen we op deze manier tot en met 2021 al de helft van de € 4.533.000 dekken.

Verkeersmaatregelen Westerbork

De gemeenteraad heeft in 2013 en 2014 middelen beschikbaar gesteld om diverse verkeersmaatregelen te nemen in Westerbork. Daarvan hebben we in eerste instantie de schoolroutes gerealiseerd. In 2017 staat de inrichting van het Van Weezelplein en omgeving op de planning. Door diverse oorzaken vallen de kosten hiervan hoger uit dan aanvankelijk begroot. We hebben u daarover ook al in een aparte brief geïnformeerd.

Oorzaken zijn bijvoorbeeld meer investeringen in het behoud van bomen, extra kosten voor stroomvoorzieningen en meer aandacht voor duurzaamheid en kwaliteit.

Bestedingswens verkeersmaatregelen Westerbork			
krediet	structureel bedrag	incidenteel bedrag	incidenteel ten laste van
€ 500.000	€ 43.000		

Groot onderhoud bermen en beschoeiing

Langs de Suermondsweeg, het Westerborkerveld en de Verlengde Middenraai is er sprake van slechte beschoeiing, wat weer leidt tot het verzakken van bermen. Op het moment dat we deze wegen en bermen aanpakken, ligt het voor de hand om ook meteen de beschoeiing te renoveren. We zullen daarvoor naar verwachting in 2018 plannen ontwikkelen. Dat doen we samen met het Waterschap.

Bestedingswens groot onderhoud bermen en beschoeiing			
krediet	structureel bedrag	incidenteel bedrag	incidenteel ten laste van
Komt waarschijnlijk aan de orde in de Perspectiefnota 2019			

Gemeentelijk verkeers- en vervoersplan (GVVP)

We zijn bezig met een actualisatie van het GVVP. De gemeenteraad heeft er opiniërend al over gesproken, na de zomervakantie volgen de besluitvormende stappen. Het is mogelijk dat u als gemeenteraad daarbij ook wensen formuleert die om extra middelen vragen. Omdat we dat nog onvoldoende concreet kunnen maken, nemen we die wensen vooralsnog pm op.

Bestedingswens actualisatie GVVP			
krediet	structureel bedrag	incidenteel bedrag	incidenteel ten laste van
Komt waarschijnlijk aan de orde in de begroting 2018 of de voorjaarsnota 2018			

4. Onderwijshuisvesting basisonderwijs

Harm Smeengeschool

De gemeenteraad heeft de Harm Smeengeschool al geruime tijd geleden opgenomen in het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs voor volledige nieuwbouw.

In overleg met het schoolbestuur hebben we uiteindelijk gekozen voor grondige renovatie in plaats van voor nieuwbouw. Dat is een prima en effectieve oplossing tegen minder kosten.

Bestedingswens Harm Smeengeschool			
krediet	structureel bedrag	incidenteel bedrag	incidenteel ten laste van
€ 450.000	€ 27.000		

5. (Centrum) Beilen

Visie op (centrum) Beilen

We zijn al geruime tijd bezig om onze visie op Beilen verder vorm te geven. Daarbij willen we nadrukkelijk ook het centrum van Beilen een kwaliteitsimpuls geven. Die ontwikkeling is recent in een stroomversnelling gekomen, doordat de provincie een binnenstadsfonds heeft opgericht. Daarin zit voor Beilen een bijdrage van € 750.000, mits gemeente en particuliere partijen elk ook € 750.000 investeren. We gaan ervan uit dat wij als gemeente het risico dragen. Daarom nemen we als kredietbedrag € 2.250.000 op en gaan we uit van een bedrag van € 1.500.000 als bijdragen van derden.

We hebben besloten om een kwartiermaker aan te stellen om dit traject in gang te brengen. We nemen de uitgave van € 750.0000 nu als bestedingswens op. Tegelijk gaan wij ervan uit dat we pas daadwerkelijk over dat bedrag kunnen beschikken wanneer u als gemeenteraad op basis van concrete plannen en de bijdragen van provincie en particuliere partijen daarover een apart besluit heeft genomen.

Bestedingswens centrum Beilen			
krediet	structureel bedrag	incidenteel bedrag	incidenteel ten laste van
€ 2.250.000		€ 750.000	Conjunctuur-reserve

Rotonde afslag 30 / A28

U heeft een krediet van € 300.000 beschikbaar gesteld voor het aanleggen van een standaardrotonde bij afslag 30-A28. We zijn nog bezig met het ontwikkelen van plannen om de rotonde beter te laten aansluiten aan de verkeersafwikkeling van de in de directe omgeving liggende bedrijven. Daarnaast kan de rotonde bijdragen aan de verfraaiing van de entrees van Beilen.

Onze eerste indruk is dat we daarom een grotere rotonde nodig hebben dan een standaardrotonde. Daarvoor zal een aanvullend krediet nodig zijn.

Bestedingswens rotonde afslag 30 / A28			
krediet	structureel bedrag	incidenteel bedrag	incidenteel ten laste van
Komt waarschijnlijk aan de orde in de begroting 2018 of de voorjaarsnota 2018			

6. Sport en leefstijl

Sportpark Noord-West

De gemeenteraad heeft in december 2016 geld beschikbaar gesteld om sportpark Noord-West te renoveren. Daarbij ging de gemeente ervan uit dat de Stichting Noord-West het zelfbeheer zou voortzetten.

In de loop van 2017 hebben de leden van de beide voetbalverenigingen uitgesproken, op basis van de informatie van dat moment, niet verder te willen met het zelfbeheer.

We zijn in goed overleg met de Stichting en de beide verenigingen bezig om een traject te volgen waarbij de renovatie alsnog gaat plaatsvinden, maar dan vanaf het voorjaar 2018. Aan het eind van het jaar is het naar verwachting duidelijk of de stichting het zelfbeheer definitief gaat beëindigen of niet.

Voor de stichting en de verenigingen is het daarbij van belang te weten of en tot welk niveau de gemeenteraad de veldhuur gaat verhogen. De gemeenteraad gaat daarvoor dit najaar een voorstel van het college ontvangen, in lijn met eerdere besluitvorming van de raad zelf. Dat voorstel zullen wij aanbieden na zorgvuldig overleg met alle hurende verenigingen.

Zwembad Smilde

Bij het zwembad in Smilde slaan we zout op voor de zoutelektrolyse in het zwembad. De milieuregels worden vanaf 2019 strenger. Daarom moeten we een aparte bulkopslag voor vloeibaar zout bouwen.

Daarnaast is er behoefte aan een overkapping voor fietsen en voor afvalcontainers. Beide voorzieningen kunnen gecombineerd worden.

Bestedingswens zwembad Smilde			
krediet	structureel bedrag	incidenteel bedrag	incidenteel ten laste van
€ 59.000	€ 5.000		

Duurzaamheid en buitensportaccommodaties

Voor veel sportverenigingen zijn de energielasten steeds moeilijker op te brengen. Vanwege die kosten en vanuit duurzaamheidsoverwegingen, stellen wij voor dat we onderzoek laten uitvoeren naar mogelijkheden om alternatieve energiebronnen in te zetten.

Met de opbrengsten van dat onderzoek zullen we samen met de verenigingen een plan opstellen om de adviezen uit het onderzoek ook uit te voeren. Daarbij gaan we er op voorhand nog niet van uit dat we als gemeente daarvoor ook zelf de kosten dragen.

Bestedingswens duurzaamheid buitensportaccommodaties			
krediet	structureel bedrag	incidenteel bedrag	incidenteel ten laste van
€ 15.000		€ 15.000	Reserve Woon- en leefomgeving

Leefstijl

We gaan onderzoeken of en op welke manier er behoefte is aan beleid onder de noemer 'leefstijl'. Daarbij zoeken we naar een natuurlijke integratie van sport, gezondheid en andere beleidsterreinen. Mogelijk leidt dit nog tot bestedingswensen.

Bestedingswens nieuw beleid leefstijl			
krediet	structureel bedrag	incidenteel bedrag	incidenteel ten laste van
Komt waarschijnlijk aan de orde in de Perspectiefnota 2019			

7. Wonen en leefbaarheid

Woonplan

Het is de bedoeling dat u eind 2017 een nieuw Woonplan vaststelt. We gaan ervan uit dat u in dat woonplan maatregelen opneemt die mogelijk financiële gevolgen hebben. Daarbij kunt u bijvoorbeeld denken aan het opwaarderen van de bestaande woningvoorraad, met steun van de provincie. Een ander voorbeeld is het eventueel voortzetten van startersleningen.

Dat betekent dat de financiële gevolgen van het Woonplan op z'n vroegst in de Voorjaarsnota 2018 of de Perspectiefnota 2019 aan de orde kunnen komen.

Bestedingswens Woonplan			
krediet	structureel bedrag	incidenteel bedrag	incidenteel ten laste van
Komt waarschijnlijk aan de orde in de begroting 2018 of de voorjaarsnota 2018			

Wijkverbetering

De afgelopen periode hebben we als gemeente geïnvesteerd in projecten voor wijkverbetering. Voorbeelden zijn de Schultestraat, Hoogersmilde en Noorderhoek in Beilen.

We stellen voor om deze aanpak voort te zetten, maar daarvoor de middelen te zoeken op het moment dat er een concreet voorstel ligt. Het is wel onze bedoeling om ook in 2018 een project uit te voeren. Daarom nemen we daarvoor pm een bestedingswens op.

Bestedingswens wijkverbetering			
krediet	structureel bedrag	incidenteel bedrag	incidenteel ten laste van
Komt waarschijnlijk aan de orde in de begroting 2018 of de voorjaarsnota 2018			

Mooi op eigen kracht

We hebben in onze gemeente al een aantal keren ervaren dat het project Mooi op eigen kracht (MOEK) tot bijzondere initiatieven heeft geleid. We stellen u daarom voor dat we in 2018 opnieuw een MOEK-project uitvoeren. We komen daarvoor met een plan van aanpak naar de gemeenteraad, waarin we ook inzicht geven in de resultaten van de eerdere MOEK-projecten.

Bestedingswens Mooi op eigen kracht			
krediet	structureel bedrag	incidenteel bedrag	incidenteel ten laste van
		15.000	Reserve Woon- en leefomgeving

8. Duurzaamheid

Het college blijft tot het eind van deze bestuursperiode actief zoeken naar mogelijkheden om de duurzaamheid in onze gemeente te bevorderen.

Voor 2018 leidt dat nog tot één bestedingswens: de verduurzaming van gemeentelijke gebouwen door het plaatsen van zonnepanelen. Deze investering zal niet meteen leiden tot lagere kosten, omdat we als gemeente voordelige energiecontracten hebben. Het is wel een belangrijke maatregel uit het oogpunt van duurzaamheid en we geven daarmee als gemeente het goede voorbeeld.

Bestedingswens verduurzaming gemeentelijke gebouwen			
krediet	structureel bedrag	incidenteel bedrag	incidenteel ten laste van
€ 60.000	6.000		

9. Groen en blauw

Groenbeleidsplan

De gemeenteraad heeft in 2016 het Groenbeleidsplan vastgesteld. Daarbij heeft de gemeenteraad geen middelen beschikbaar gesteld, maar bepaald dat investeringen jaarlijks zouden worden afgewogen.

Wij stellen u voor om in 2018 in Beilen aan de slag te gaan met de renovatie van verouderd groen en met het versterken van groenstructuren. Dat zullen we doen in overleg en samenspraak met de inwoners.

Voor 2019 nemen we in de meerjarenraming opnieuw € 75.000 op. Dan is het dorp Westerbork aan de beurt

Bestedingswens Groenbeleidsplan			
krediet	structureel bedrag	incidenteel bedrag	incidenteel ten laste van
€ 150.000		€ 150.000	Reserve Openbare ruimte

Baggerplan vijvers

Binnen Beilen zijn drie waterpartijen waarvoor groot onderhoud nodig is. Daarna dragen we het onderhoud over aan het waterschap.

Het gaat om de vijver Pinksterbloem, de vijvers Noordveen en de Haven.

We gaan binnenkort een plan van aanpak maken. Op basis daarvan zullen we in de begroting komen met bestedingswensen, voor 2018 en/of volgende jaren. In dat plan van aanpak zullen we ook een concrete planning opnemen.

Bestedingswens baggerplan vijvers			
krediet	structureel bedrag	incidenteel bedrag	incidenteel ten laste van
Komt waarschijnlijk aan de orde in de begroting 2018 of de voorjaarsnota 2018			

Duurzaam bermbeheer

We onderhouden op dit moment het grootste deel van onze bermen buiten de bebouwde kom op de minst duurzame manier. U heeft als gemeenteraad in het Landschapsbeleidsplan uitgesproken dat we bermen meer ecologisch gaan beheren. Onderdeel daarvan is ook de bestrijding van de eikenprocessierups. We hebben in totaal zo'n 460 km aan wegen in onze gemeente, met aan beide zijden bermen. Op dit moment onderhouden we zo'n 60 km ecologisch. Met deze extra inzet gaan we ruim 300 km wegen duurzaam beheren.

Bestedingswens duurzaam bermbeheer			
krediet	structureel bedrag	incidenteel bedrag	incidenteel ten laste van
	€ 100.000		

10. Recreatie, toerisme en cultuur

Beleid Recreatie en toerisme

Wij gaan ervan uit dat u in de tweede helft van 2017 nieuw beleid vaststelt voor recreatie en toerisme. Het is op dit moment nog niet te zeggen of dat leidt tot extra wensen. Mocht dat wel zo zijn, dan zullen we proberen die mee te nemen in de begroting 2018 dan wel de voorjaarsnota 2018.

Bestedingswens nieuw beleid recreatie en toerisme			
krediet	structureel bedrag	incidenteel bedrag	incidenteel ten laste van
Komt waarschijnlijk aan de orde in de begroting 2018 of de voorjaarsnota 2018			

Revitalisering vakantieparken

Parallel aan het gemeentelijk beleid voor recreatie en toerisme gaan we verder zoeken naar mogelijkheden om, waar nodig en mogelijk, de vakantieparken in onze gemeente te revitaliseren. De eerste verantwoordelijkheid daarvoor ligt vanzelfsprekend bij de eigenaren zelf. Maar we kunnen als gemeente daarbij wellicht faciliteren.

Fietspad De Zeven Blokken

De provincie Drenthe heeft de afgelopen periode in dit gebied grote investeringen gedaan om de natuur in dit gebied te ontwikkelen. Wat nu nog ontbreekt is een recreatieve fietsverbinding tussen de Meesterswijk en de Jonkerswijk in Smilde.

De totale kosten ramen we op € 200.000, waarbij we uitgaan van bijdragen van derden van ongeveer € 85.000.

Bestedingswens fietspad De Zeven Blokken			
krediet	structureel bedrag	incidenteel bedrag	incidenteel ten laste van
€ 200.000 minus bijdragen derden	€ 7.000		

Belevings- en wandelpad Hultinge en Lijsterlaan Beilen

Het platform Beilen West heeft het initiatief genomen om een belevings- en wandelpad te realiseren. Beleef Beilen / Rondje Beilen ondersteunt het platform hierin. Het is de bedoeling om het pad tussen Beilen West en de A28 geschikt te maken voor scootmobiel en wandelwagens. Ook wil het platform langs het pad onderdelen toevoegen voor sport en spel.

Als we dit gaan realiseren, doen we ook meteen het onderhoud aan de vijver en een deel van het park. Dat gebeurt vanuit reguliere onderhoudsbudgetten.

Bestedingswens belevings- en wandelpad Beilen West			
krediet	structureel bedrag	incidenteel bedrag	incidenteel ten laste van
€ 25.000		€ 25.000	Reserve Openbare ruimte

Ontsluiting veenbrug Smilde

In Smilde ligt een belangrijke historische veenbrug. Er ontstaan initiatieven om die veenbrug beter te ontsluiten voor bezoekers. Dat is zowel voor de inwoners als voor toeristen waardevol. Voor welk bedrag een bestedingswens nodig is, is op dit moment nog niet zeker.

Bestedingswens ontsluiting veenbrug Smilde			
krediet	structureel bedrag	incidenteel bedrag	incidenteel ten laste van
Komt waarschijnlijk aan de orde in de begroting 2018 of de voorjaarsnota 2018			

Orvelte

We gaan in 2018 verder met het ontwikkelen van Orvelte. Daarmee dienen we niet alleen een toeristisch belang, maar bevorderen we ook de leefbaarheid en de werkgelegenheid in het dorp. U heeft als gemeenteraad daarvoor inmiddels € 110.000 beschikbaar gesteld. De komende jaren zal duidelijk worden of aanvullend middelen nodig zijn.

Bestedingswens ontsluiting veenbrug Smilde			
krediet	structureel bedrag	incidenteel bedrag	incidenteel ten laste van
Komt waarschijnlijk aan de orde in de perspectiefnota 2019			

Culturele gemeente van Drenthe

De gemeenteraad gaat zich deze zomer uitspreken over het voorstel om Culturele gemeente van Drenthe te willen worden in 2019/2020. Dat sluit aan bij wat daarover staat in de Cultuurnota.

Ook de provincie draagt daar financieel aan bij. Om dit te kunnen realiseren is een incidenteel bedrag nodig. Daarom stellen we voor hiervoor een bedrag in de meerjarenraming op te nemen. Dat bedrag is deels ook voor eigen inzet van mensen bedoeld, omdat het hier om een eenmalige extra taak gaat.

Bestedingswens Culturele gemeente van Drenthe			
krediet	structureel bedrag	incidenteel bedrag	incidenteel ten laste van
		€ 150.000	Reserve Woon- en leefomgeving

Herinneringscentrum Kamp Westerbork

Er zijn plannen in ontwikkeling om het Herinneringscentrum verder te ontwikkelen. We hebben met dit Herinneringscentrum een belangrijke voorziening in ons gemeente, die niet alleen regionaal maar ook landelijk van betekenis is. Het is geen 'trekpleister' zoals we toeristische voorzieningen vaak kunnen benoemen. Het is in een wereld waarin geweld en discriminatie nog steeds bestaan, wél een historisch educatief centrum waar kinderen, jongeren en volwassenen kunnen leren van het verleden. Vanuit dit belang zien we een rol voor onze gemeente om, ook financieel, mee te werken aan de toekomstplannen van het herinneringscentrum. Op dit moment kunnen we dat nog niet in een concreet bedrag vertalen.

Bestedingswens Herinneringscentrum Westerbork			
Krediet	structureel bedrag	incidenteel bedrag	incidenteel ten laste van
Komt eventueel aan de orde in de begroting 2018 of de voorjaarsnota 2018			

11. Begraven

Nieuw beleid

We zijn bezig met de voorbereidingen voor nieuw beleid voor begraven en cremeren. Dat zal gebeuren in nauw overleg met ondernemers en gemeenteraad. Het nieuwe beleid zal niet vóór de begrotingsbehandeling klaar zijn.

Het is op dit moment nog niet te zeggen of dat beleid tot extra kosten zal leiden en wanneer die kosten zich zullen voordoen.

Bestedingswens nieuw beleid begraven			
Krediet	structureel bedrag	incidenteel bedrag	incidenteel ten laste van
Komt waarschijnlijk aan de orde in de voorjaarsnota 2018 of de perspectiefnota 2019			

Renovatie grindpaden begraafplaatsen Hijken en Hooghalen

We zijn wettelijk verplicht de onkruidbestrijding op de grindpaden duurzamer te maken. Maar een niet-chemische bestrijding werkt slecht op grindpaden. Daardoor krijgen de paden een rommelig uiterlijk. Ook zijn grindpaden minder toegankelijk voor mensen die moeilijk ter been zijn en/of met een rolstoel e.d. rijden.

Bestedingswens renovatie grindpaden begraafplaatsen Hijken en Hooghalen			
krediet	structureel bedrag	incidenteel bedrag	incidenteel ten laste van
€ 45.000		€ 45.000	Reserve Openbare ruimte

12. Omgevingswet

We gaan als college ook in 2018 verder met de voorbereidingen voor de invoering van de nieuwe Omgevingswet.

Zoals gebruikelijk bij zulke grote operaties – denk maar aan de decentralisaties in het sociaal domein – zullen we te maken krijgen met invoeringskosten, incidenteel en structureel. Daartegenover staan vaak extra rijksmiddelen.

Hoe dat er de komende jaren precies uit gaat zien, kunnen we nog niet zeggen. Wel is duidelijk dat we voor het jaar 2018 een eerste incidenteel bedrag nodig hebben. Voor zover ons op dit moment bekend is, staan daar (nog) geen rijksmiddelen tegenover.

Bestedingswens Omgevingswet			
krediet	structureel bedrag	incidenteel bedrag	incidenteel ten laste van
Komt waarschijnlijk aan de orde in de begroting 2018 of voorjaarsnota 2018			

13. Bedrijfsvoering

Informatiebeveiliging

Het belang van informatie en de veiligheid daarvan, is de afgelopen jaren sterk toegenomen. Recent hebben onze accountant en onze Rekenkamercommissie dat belang onderstreept. We leren uit het rapport van de Rekenkamercommissie dat het nodig is om jaarlijks extern te laten onderzoeken hoe het met de veiligheid van onze gegevens gesteld is. Dat kan dan weer leiden tot aanvullende trainingen, workshops e.d.

Bestedingswens informatiebeveiliging			
Krediet	structureel bedrag	incidenteel bedrag	incidenteel ten laste van
	€ 20.000		

Frictiekosten

De gemeenteraad heeft recent een besluit genomen over de versterking van de ambtelijke organisatie. Daarbij is een aantal actuele knelpunten opgelost. We hebben daarbij aangegeven dat we mogelijk de komende jaren voor incidentele kosten bij u als gemeenteraad terug komen. Op dit moment is het nog te vroeg om daarover concrete uitspraken te doen.

Bestedingswens frictiekosten			
Krediet	structureel bedrag	incidenteel bedrag	incidenteel ten laste van
Komt mogelijk aan de orde in de begroting 2018 of de voorjaarsnota 2018			

Gebouwen

We zijn als gemeente eigenaar van een aantal gebouwen. Soms gaat het om gebouwen voor de eigen organisatie, zoals het gemeentehuis. Andere voorbeelden zijn sporthallen en gymlokalen.

Over het algemeen organiseren wij het onderhoud van onze gebouwen zo dat we dat kunnen doen binnen de daarvoor in de begroting beschikbaar gestelde middelen voor regulier onderhoud.

Tegelijk wordt zichtbaar dat gebouwen soms aan een grotere renovatie toe zijn of zelfs helemaal gerenoveerd of vervangen moeten worden. In de meeste gevallen heeft u daarvoor geen middelen in de begroting opgenomen.

Ook extra middelen voor het uitvoeren van duurzaamheidsmaatregelen zijn niet aanwezig.

Wij kunnen ons voorstellen dat hiervoor de komende bestuursperiode beleid ontwikkeld wordt.

Bestedingswens gebouwen			
Krediet	structureel bedrag	incidenteel bedrag	incidenteel ten laste van
Komt mogelijk aan de orde in de Perspectiefnota 2019			

Planning- en controlcyclus

We gaan in nauwe samenspraak met u als gemeenteraad verder met het moderniseren van onze planning- en controlcyclus. Een voorbeeld daarvan is de ontwikkeling van de digitale begroting. Op dit moment voorzien we nog niet dat dit gaat leiden tot extra kosten.

Werkgeversrol

We blijven ons inzetten om als werkgever een voorbeeldrol te vervullen in het aannemen met werknemers met een beperking.

3.3. Samenvatting bestedingswensen en effecten op de meerjarenraming en reserves

Hieronder staan alle bestedingswensen op een rij. De bedragen zijn afgerond.

Bestedingswensen	Krediet	Saldo exploitatie					Reserves			
		2017	2018	2019	2020	2021	Woon- en leefomgeving	Openbare ruimte	Conjunctuur	Dekking kapitaallasten ¹⁴
Startbedragen na jaarrekening 2016 en voorjaarsnota 2017		39.000	434.000	645.000	979.000	1.401.000	3.792.000	7.798.000	9.202.000	719.000
Stichting Welzijnswerk			pm	pm	pm	pm			pm	
Nieuwbouw VO	6.881.000			320.000	320.000	320.000	2.125.000			
Gebiedsontwikkeling De Haven	pm		pm	pm	pm	pm		pm		
Nieuw beleid wegen en bruggen ¹⁵	14.500.000		329.000 -329.000	329.000 -329.000	329.000 -329.000	329.000 -329.000		6.663.000		+ 6.663.000
Verkeersmaatregelen Westerbork	500.000		43.000	43.000	43.000	43.000				
Groot onderhoud bermen en beschoeiingen	pm			pm	pm	pm				
Actualisatie GVVP	pm		pm	pm	pm	pm		pm		pm
Renovatie Harm Smeengeschool	450.000		27.000	27.000	27.000	27.000				

¹⁴ Uit deze reserve dekken we onder andere een deel van de investeringen voor wegen en bruggen. Dat gebeurt over een periode van 40 jaar. Omdat het om zo'n lange periode gaat, brengen we de onttrekkingen uit die reserve nog niet zichtbaar in mindering op het startbedrag.

¹⁵ De dekking van het nieuwe beleid vindt langs drie lijnen plaats: een voordeel op de exploitatie, een onttrekking aan de Reserve dekking kapitaallasten en de inzet van vrijvallende kapitaallasten. Die laatste lijn is niet expliciet in de tabel zichtbaar.

Bestedingswensen	Krediet	Saldo exploitatie					Reserves			
		2017	2018	2019	2020	2021	Woon- en leefomgeving	Openbare ruimte	Conjunctuur	Dekking kapitaallasten
(Centrum) Beilen	2.250.000								750.000	
Rotonde afslag 30 / A28	pm			pm	pm	pm		pm		
Zwembad Smilde	59.000		5.000	5.000	5.000	5.000				
Duurzaamheid buitensportaccommodaties							15.000			
Leefstijl				pm	pm	pm	pm			
Woonplan			pm	pm	pm	pm	pm			
Wijkverbetering			pm	pm	pm	pm	pm			pm
Mooi op eigen kracht							15.000			
Verduurzaming gemeentelijke gebouwen	60.000		6.000	6.000	6.000	6.000				
Groenbeleidsplan	150.000							150.000		
Baggerplan vijvers								pm		
Duurzaam bermbeheer			100.000	100.000	100.000	100.000				
Nieuw beleid recreatie en toerisme			pm	pm	pm	pm	pm			
Fietspad De Zeven Blokken	200.000			7.000	7.000	7.000				
Belevings- en wandelpad Beilen West	25.000							25.000		

Bestedingswensen	Krediet	Saldo exploitatie					Reserves			
		2017	2018	2019	2020	2021	Woon- en leefomgeving	Openbare ruimte	Conjunctuur	Dekking kapitaallasten
Belevings- en wandelpad Beilen West	25.000							25.000		
Ontsluiting veenbrug Smilde							pm	pm		
Masterplan Orvelte				pm	pm	pm	pm	pm		
Culturele gemeente van Drenthe							150.000			
Herinneringscentrum Kamp Westerbork			pm	pm	pm	pm		pm		
Nieuw beleid begraven			pm	pm	pm	pm		pm		
Renovatie grindpaden begraafplaatsen	45.000							45.000		
Invoeringskosten Omgevingswet				pm	pm	pm			pm	
Informatiebeveiliging			20.000	20.000	20.000	20.000				
Frictiekosten bedrijfsvoering									pm	
Gebouwen				pm	pm	pm			pm	
Totaal bestedingswensen	25.120.000	0	201.000	528.000	528.000	528.000	2.305.000	6.883.000	750.000	+ 6.663.000
Saldo bestedingsruimte cumulatief		39.000	233.000	117.000	451.000	873.000				
Saldo niet cumulatief per jaar¹⁶		39.000	194.000	-116.000	334.000	422.000	1.487.000	915.000	8.452.000	719.000

¹⁶ Zoals al eerder toegelicht: het gaat in deze rij om de saldi van elk afzonderlijk jaar. Daarbij is het theoretisch uitgangspunt dat de ruimte in elk voorafgaand jaar volledig wordt ingezet. Met andere woorden: het tekort in 2019 ontstaat alléén als de raad de structurele bestedingsruimte in 2017 en 2018 volledig structureel inzet.

Bestedingsruimte

In totaal is er in 2021 sprake van een bestedingsruimte van € 1,4 miljoen. Met de nu ingevulde bestedingswensen resteert daarvan een bedrag van ongeveer € 0,85 miljoen. Daarmee blijft er voldoende ruimte over om de komende jaren aanvullende bestedingswensen te honoreren en-of tegenvallers op te vangen.

Daarbij herhalen we de kanttekeningen die we aan het begin van deze nota gemaakt hebben. De meerjarenraming voor de komende jaren is een eerste stap. Er staan nog veel plannen op stapel waarvan we nog geen indicatie van de kosten hebben gegeven. Ook die plannen zullen soms een beroep doen op de nog resterende bestedingsruimte. Daarbij moet u denken aan het GVVP, de gebiedsontwikkeling van De Haven, het Woonplan, het Baggerplan voor vijvers, nieuw beleid voor Recreatie en toerisme, voor Begraven, voor Leefstijl, de nieuwe Omgevingswet en het Gebouwenbeleid.

Reserves

In de tabel op de vorige pagina staan vier reserves vermeld. Die reserves hebben direct te maken met de plannen en voornemens uit dit hoofdstuk. Daarnaast zijn er meer reserves die niet in de tabel staan opgenomen, zoals bijvoorbeeld de algemene A-reserve.

In de begroting zullen we dit najaar uiteraard aandacht besteden aan het totaal van de reserves en aan het weerstandsvermogen. Het is wellicht goed om hier en nu vast te stellen dat de Reserves Woon- en leefomgeving, Openbare ruimte en Dekking kapitaallasten reserves zijn met een bepaalde bestemming. Ze tellen daarom niet mee in het weerstandsvermogen. De Conjunctuurreserve telt daar wel in mee.

De tabel maakt vanuit dat perspectief duidelijk dat de ontwikkelingen van de reserves onze weerstandspositie niet aantasten.

We kunnen ons goed voorstellen dat u in de nieuwe bestuursperiode de omvang en bestemming van de Conjunctuurreserve gaat heroverwegen.

3.4. Veranderingen tussen Perspectiefnota en begroting

Tussen het opstellen van de Perspectiefnota en het opstellen van de concept begroting ligt een aantal maanden.

In die periode kunnen de volgende veranderingen optreden, die we nog niet in de Perspectiefnota hebben verwerkt maar wel in de concept begroting verwerken.

- We hebben in de meicirculaire, ontvangen op 1 juni 2017, nieuwe informatie gekregen. De eerste indrukken daarover zijn positief. De exacte doorrekening van de effecten vraagt meer tijd. De uitkomsten zullen we meenemen in de concept begroting.

- We rekenen de productbegroting door op autonome ontwikkelingen: volumes, indexeringen e.d. Dat zal naar verwachting tot beperkte bijstellingen leiden.
- Voor een aantal beleidsonderwerpen kunnen de plannen zo veel concreter zijn geworden, dat we financiële effecten en/of bestedingswensen op geld kunnen zetten. Dat zullen we dan in de concept begroting verwerken.

In de aanbiedingsbrief bij de begroting zullen we zorgvuldig omschrijven welke veranderingen we na het opstellen van de Perspectiefnota hebben verwerkt.

4. Lokale lasten

Lokale lasten

Bij de bepaling van de lokale lastendruk kijken we naar de volgende belastingen en heffingen: de onroerendezaakbelasting, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing.

Leges en dergelijke dragen het karakter van een betaling voor individuele diensten en tellen daarom in de lokale lastendruk niet mee. De kosten van leges kunnen immers ook nooit hoger zijn dan de werkelijke kosten.

OZB

Voor de OZB hanteren wij de afspraken zoals vastgelegd in het coalitieakkoord (zie ook hoofdstuk 5 van deze perspectiefnota).

Voor de begroting 2018 geldt het percentage zoals genoemd in de CBS-prognose van maart 2017, te weten 1,1. De OZB-tarieven zullen dus in 2018 met 1,1% stijgen, het percentage dat dient als inflatiecorrectie.

Afvalstoffenheffing en rioolheffing

Wij hebben onlangs besloten om u als raad voor te stellen de differentiatie in tarieven afvalstoffenheffing uit te stellen tot 1 januari 2019.

Voor de bepaling van de hoogte van de afvalstoffenheffing zullen we daarom uitgaan van de huidige systematiek.

Vanwege alle veranderingen in de inzameling van het huishoudelijk afval, hebben we op dit moment nog onvoldoende betrouwbare gegevens om al een berekening te kunnen maken van de tarieven voor de afvalstoffenheffing 2018. Daarom komen we hierop dit najaar terug in de concept begroting.

Voor de rioolheffing heeft u als gemeenteraad in het najaar 2016 de systematiek zo aangepast, dat er sprake is van een stabiele heffing. We gaan er daarom op dit moment van uit dat het tarief voor 2018 niet gaat wijzigen.

5. Financiële kaders

Hieronder staan de uitgangspunten voor de begroting 2018 en de meerjarenraming tot en met 2021.

Basis

- De begroting 2017 inclusief voorjaarsnota vormt de basis.

Ontwikkeling lasten

<i>Omschrijving</i>	<i>2018</i>	<i>2019</i>	<i>2020</i>	<i>2021</i>
• Effecten salarissen				
Loonontwikkeling	2,00%	2,50%	2,50%	2,50%
Sociale lasten werkgever	1,00%	0,50%	0,50%	0,50%
• Uitgangspunt voor de toe te passen rentepercentages				
Aantrekken lang geld	1,50%	1,75%	2,00%	2,25%
Aantrekken kort geld	0,00%	0,50%	0,75%	1,00%
Bespaarde rente	2,54%	3,27%	3,56%	3,69%
Rente nieuwe investeringen	3,50%	3,50%	3,50%	3,50%
Rente bouwgrond	1,63%	2,18%	2,35%	2,42%
Renteomslag	3,50%	3,50%	3,50%	3,50%
• Gemeenschappelijke regelingen en grote gesubsidieerde instellingen				
Gemiddelde jaarlijkse verhoging	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%
Tenzij zij zelf met een vastgestelde meerjarenbegroting komen. Dan wordt die in het meerjarenperspectief verwerkt.				
• De verwachte prijsontwikkeling van de niet direct te beïnvloeden tarieven van derden worden opgenomen.				
Dit betreft onder andere: meerjarige contracten, vervangingsinvesteringen, onderhoud gebouwen, materieel, stroom, gas, water, olie, benzine, premies voor verzekeringen, waterschapslasten en belastingen en heffingen,.				

Ontwikkeling baten

<i>Omschrijving</i>	<i>2018</i>	<i>2019</i>	<i>2020</i>	<i>2021</i>
• Gemeentelijke belastingen				
OZB voor 2018 ¹⁷	1,50%	2,00%	2,00%	2,00%
Woonforensen- en toeristen-belasting	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%
• Het tarief voor de afvalstoffenheffing is gebaseerd op een volledige kostendeckering inclusief het verdisconteren van de kwijtschelding.				
• Het kostendekkend tarief van de rioolheffing wordt vastgesteld vanuit het Water taken plan inclusief het verdisconteren van de kwijtschelding.				
• Kostendekkende leges voor de omgevingsvergunning.				
• Overige belastingen en leges	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%

¹⁷ bron: De nationale consumentenprijsindex (cpi) 2018 komt uit boekwerk Centraal Economisch Plan 2017 van het CPB., bijlage 6 Prijzen en lonen, 2007-2021 en staat onder het onderdeel Prijsindices.